

6.1 Hoe wordt er geproduceerd?

Producten = goederen & diensten

- Goederen = tastbaar
- Diensten = niet tastbaar

Productie sectoren

- Formele sector = geregistreeerde productie
 - Wit werk = je betaald belasting over de productie
- Informele sector = niet geregistreeerde productie
 - Grijs werk = vrijwilligerswerk of huishoudelijk productie
 - Zwart werk = je betaald geen belasting over de productie (verboden)

Productie in

- Enge zin = formele productie
- Ruime zin = formele productie en informele productie

Productiefactoren = productiemiddelen die een producent nodig heeft om te kunnen produceren

Productiefactor	Beloning	Voorbeeld
Natuur	Pacht	Grond & grondstoffen
Arbeid	Loon	Werknemers
Kapitaal	Rente & huur	Gereedschap / machines
Ondernemerschap	Winst	Organisatie & leiderschap

Investeren = productiemiddelen aanschaffen

Kapitaalgoederen = productiefactor kapitaal (gereedschap / machines)

Afschrijving = waarde vermindering van kapitaalgoederen

$$\text{Afschrijving} = \frac{\text{nieuwwaarde} - \text{restwaarde}}{\text{gebruikersduur}}$$

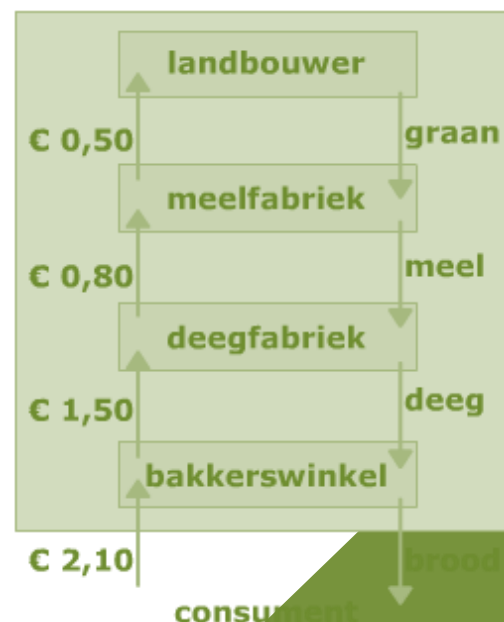
Productiewijze

- Arbeidsintensief = als de productie vooral door menselijk arbeid tot stand komt
- Kapitaalintensief = als de productie vooral door kapitaal (machines) tot stand komt

Bedrijfskolom = alle bedrijven die meewerken aan een product, van oerproducent tot detaillist

Toegevoegde waarde = de waarde stijging van een product door bewerking

Toeleverings-bedrijven = bedrijven die onderdelen van een product leveren

6.2 Van alle markten thuis?

Markt = waar vraag en aanbod bij elkaar komen

- Vraag = consumenten / werkgever
- Aanbod = producenten / werknemer

Markt indelingen

- Concrete markt = fysieke markt / aanwijsbare plaats
- Abstracte markt = geheel van vraag en aanbod van een product

Concurrentie = de strijd tussen producenten om de consument

- Prijs = de consument lokken met lage prijzen
- Kwaliteit = de consument lokken met hoge kwaliteit

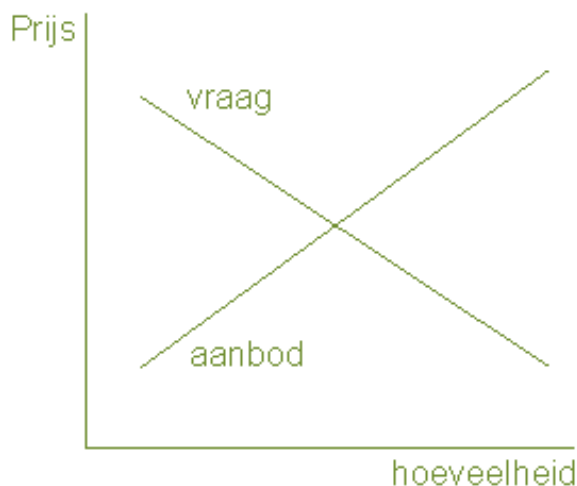
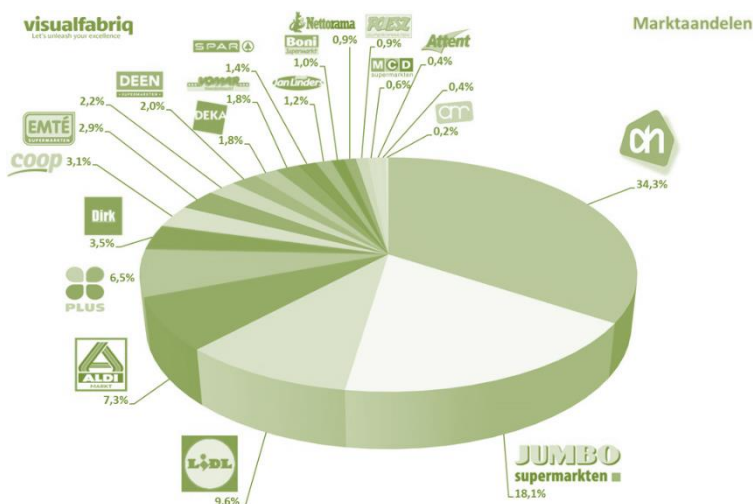
Marktevenwicht

- Evenwichtsprijs = de prijs waarbij vraag en aanbod aan elkaar gelijk zijn
- Evenwichtshoeveelheid = de hoeveelheid (afzet) waarbij vraag en aanbod aan elkaar gelijk zijn

Samenspel van vraag en aanbod

- Als de prijs stijgt van een product stijgt het aanbod, want meer producenten denken dan winst te kunnen maken
- Als de prijs stijgt van een product neemt de vraag af, want als consument heb je beperkte middelen (geld/tijd)

Marktaandeel = de afzet/omzet van een producent in procenten van de totale afzet/omzet op de markt van een product

6.3 Winst of verlies?

Omzet = verkoopwaarde, totale opbrengst van de verkopen excl. btw
Afzet = aantal producten

Verkoopwaarde (omzet)	Afzet x verkoopprijs (excl. btw)
<u>Inkoopwaarde</u> –	Afzet x inkoopprijs (excl. btw)
Brutowinst	Toegevoegde waarde
<u>Bedrijfskosten</u> –	Alle kosten die een producent maakt
Nettoresultaat	Winst of verlies

Brutowinst = verschil tussen inkoopprijs en verkoopprijs per product
Brutowinstmarge = brutowinst uitgedrukt in een percentage (%) van de inkoopprijs

Btw = belasting toegevoegde waarde of omzetbelasting is een belasting op de verkoop van producten

- 21% tarief = algemeen tarief op producten
- 6% = verlaagd tarief op producten (bepaald door de overheid). In 2019 wordt het verlaagd tarief verhoogd naar 9%
- 0% tarief = vrijgesteld van btw (bepaald door de overheid)

Btw afdragen = producenten mogen de betaalde btw verrekenen met de ontvangen btw. De btw die dan nog overblijft moet de producent afdragen aan de belastingdienst

Af te dragen btw = ontvangen btw – betaalde btw

Prijzen

- Inkoopprijs = de prijs die een producent betaald bij een leverancier
- Kostprijs = de kosten per product
- Verkoopprijs = inkoopprijs + brutowinstmarge (excl. btw)
- Consumentenprijs = verkoopprijs + btw (incl. btw)

6.4 Nog meer produceren?

Productiecapaciteit = de maximale hoeveelheid producten dat een bedrijf kan maken. De productiecapaciteit is afhankelijk van:

- Arbeiders = het aantal werknemers van een bedrijf
- Mensuren = hoeveel uren er gewerkt wordt binnen het bedrijf
- Kapitaal = capaciteit van de machines

Inzet productiecapaciteit

- Onderbezetting = als niet alle productiecapaciteit benut wordt (te veel werknemers en/of machines)
- Overbezetting = als niet voldoende productiecapaciteit is (tekort aan werknemers en/of machines)

Arbeidsproductiviteit = de productie per werknemer per tijdseenheid
Hogere arbeidsproductiviteit zorgt voor lagere bedrijfskosten. De arbeidsproductiviteit kan toenemen door:

- Innovatie = technologische ontwikkeling / automatisering
- Arbeidsverdeling = iedereen doet waar hij/zij goed in is
- Scholing = beter opgeleide mensen werken beter
- Prestatiebeloning = wie beter werkt krijgt meer betaald
- Arbeidsomstandigheden = omstandigheden en sfeer bij werknemers verbeteren

$$\text{arbeidsproductiviteit} = \frac{\text{totale productie van een periode}}{\text{aantal werkende}}$$

Maatschappelijke opbrengsten = negatieve gevolgen van productie die niet betaald worden door de producent

Maatschappelijke kosten = positieve gevolgen van de productie die niet betaald worden door de producent

Maatschappelijk verantwoord ondernemen = de producent probeert zoveel mogelijk rekening te houden met de gevolgen van productie voor mens en milieu